

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2012

FINNISH

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 20 June
Morning, 9:30 - 12:30**

Ohje: Vastaa kaikkiin kolmeen tehtävään suomeksi. Tehtävässä I on alakohtia, joihin kaikkiin tulee vastata. Viimeisessä tehtävässä III on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan vain toinen.

- Koko kokeen maksimipistemäärä on 100.

Merkitse vastauspapereihin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

KUN YSTÄVYYS PÄÄTTYY

1. Onko sinulle käynyt niin, että läheisenä pitämästäsi ihmisestä onkin tullut etäinen, tapaamiset ovat vähentyneet ja lopulta ne ovat loppuneet kokonaan? Tai onko pitkä ystävyyssuhteesi päättynyt aluksi vähäiseltä tuntuvaan riitaan? Kun sitten mietit syytä välirikoon, sitä voi olla vaikea löytää. Yhteiskuntatieteiden tohtori ja kirjailija **Arja Mäkinen** menetti läheisen ystävänsä joitain vuosia sitten juuri näin. Riita sovittiin, mutta ystävyys ei enää jatkunut. Riita ehti tehdä näkyväksi sen, että olimme vieraantuneet toisistamme, vaikka kumpikaan meistä ei olisi tahtonut sitä myöntää. Riidan jälkeen ymmärsin, että minun oli jatkettava ilman häntä.
2. **Suru pitkään kestäneen** ihmissuhteen menetyksestä oli suuri. Mäkinen halusi tietää, miten muut ovat vastaavassa tilanteessa reagoineet. Katkesivatko ystävyysuhteet yleensäkin näin? Mäkisen yllätykseksi aihetta ei ollut Suomessa tutkittu. Hän alkoi etsiä ihmisiä haastateltavaksi ja oppi, että vain harva ystävyys kestää suuret elämäntilanteen muutokset ja paikkakunnalta muuton. Siinä oli ehkä keskeisin syy myös hänen ystävyytensä päättymiseen. Vieraantumisen on ystävyuden kompastuskivi. Yhdistävien asioiden hiipuessa pois yhdessäolo ei enää tunnu yhtä tärkeältä kuin ennen. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun toinen saa lapsia, aloittaa parisuhteen tai eroaa.
3. Lapsen saaminen tai uusi parisuhde eivät itsessään lopeta pitkään jatkunutta ystävyyttä. Koetukselle ystävyys joutuu siinä tilanteessa, että elämäntilanteet poikkeavat suuresti toisistaan. Lapseton ystävä tuntee helposti olonsa ulkopuoliseksi toisen elämän pyöriessä vauvan ympärillä, ja vastarakastuneen voi olla vaikea pitää suhdetta ystävään läheisenä. Jos ystävät ovat tottuneet tapaamaan pariskuntina ja toinen eroaa, kuviot menevät uusiksi. Niin sanotut ystävyysbudjetit eivät enää kohtaa.
4. Budjetin epätasapainosta on kyse silloinkin, kun toiselle lankeaa kerrasta toiseen antajan rooli. Vastavuoroisuuteen perustuvassa ihmissuhteessa punttien pitäisi mennä kutakuinkin tasan. – Yllättävän moni ystävyys kaatuu siihen, että toinen ajautuu terapeutin rooliin. Jokaisessa ystävyudessa on toki kausia, jolloin toisella on terapeutin rooli, mutta kovin kauan tällainen asetelma ei kestä.
5. **Peruiko ystävä jälleen** yhteisen uimahallireissun siivouspäivän vuoksi? Vähättelekö hän mielipidettäsi tai miesmakuasi? Moni Mäkisen haastattelemissa naisista mainitsi ystävyuden päättymiseen johtaneista syistä arvottomuuden tunteen. Jos tapaamisten jälkeen on kerta toisensa jälkeen mieli maassa, alkaa kysyä itseltään, kuinka tärkeänä ystävä minua pitääkään. Ystävyys hiipuu pois pikkuhiljaa. Eräänä päivänä vain huomaa, ettei enää kaipaa ystävän seura.
6. Ero voi kuitenkin tapahtua myös äkillisesti. Näin käy erityisesti silloin, kun luottamus syystä tai toisesta katoaa. Klassisin esimerkki lienee konkreettinen pettäminen – ystävä vikittelee tai menee jopa sänkyyn toisen puolison kanssa. Mutta paljon pienemmistäkin asioista luottamus voi mennä.-

Ystävyyshän perustuu pitkälti juuri tunteeseen siitä, että toiseen voi luottaa. Jos näin ei olekaan, voi ystävyuden jatkaminen ymmärrettävästi tuntua turhalta tai jopa mahdottomalta.

7. **Käsi sydämelle**: oletko joskus niellyt kiukkuasi ystävän käytöksestä? Jättänyt sanomatta poikkipuolisen sanan, jotta ystävyys säilyisi: «Harmittaa, että aina puhutaan vain sinun työasioistasi.»»Voisitko pitää kiinni siitä, mistä sovitaan?»- Riidattomuutta pidetään ystävyuden ihanteena. Ystävät käyvät kyllä keskusteluissaan läpi muut ihmissuhteet, mutta eivät omaansa. Ei sanota kuinka tärkeä toinen on, muttei myöskään jos joku asia harmittaa. Jos ystävyys jostain syystä päättyy riitelyn asteelle, loppu voi Mäkisen mukaan olla lähellä. Osa ystävyksistä pystyy riitelemään ja sopimaan, mutta yllättävän usein ensimmäinen riita on myös viimeinen.
8. - Moni yrittää pitää kynsin ja hampain kiinni hyvistä väleistä. Kun harmin aiheita patoo sisällään kuukausia, ehkä vuosiakin, jonain päivänä on sitten edessä iso pamaus. Siitä ystävyys harvoin jatkuu. Näin ei tietenkään tarvitsisi olla. Mäkinen uskoo, että myös ystävyyteen mahtuu tunnepuhetta.- Ihan pikkujutuista en itsekään haluaisi lähteä toista kritisoimaan, mutta jos ystävä on tärkeä, yrittäisin puhua minua vaivaavasta asiasta. On sääli, että moni ystävyys kaatuu väärinkäsityksiin, jotka olisi ehkä voitu selvittää puhumalla.
9. Mäkinen muistuttaa, etteivät aukipuhumista kaipaavat asiat ole kaikille samanlaisia. Joku kokee myöhästelemisen sovitusta tapaamisista erityisen loukkaavana välinpitämättömyytenä, jotakuta toista sama määrä myöhästelyä suututtaa vain hetkellisesti. Ovatpa ystävyyttä hiertävät asiat mitä tahansa, keskustelemisen ajankohta on syytä harkita tarkkaan. Kannattaa puhua vain kahden kesken ja varautua kuuntelemaan, mitä ystävällä on sanottavanaan. Syytös ilman selittämismahdollisuutta on lähes varma keino ystävyuden tuhoamiseen.
10. Merkkejä siitä, ettei ystävyydellä enää ole tulevaisuutta, voi Mäkisen mukaan havaita tiettyyn pisteeseen asti toisen käytöksestä. Ystävä ehdottaa tapaamisia yhä harvemmin ja peruu tulonsa entistä useammin. Viesteihin vastaaminen unohtuu ja tavattaessa keskustelu kangertelee. Kovin nopeita johtopäätöksiä ei silti kannata tehdä. - Ehkä käytökseen löytyy syy työkiireistä tai henkilökohtaisista huolista. Hälytyskellojen kilkatusta kannattaakin kuunnella vain, jos ystävän käytös muuttuu ilman syytä. Ja silloinkin kannattaa ensin kysyä suoraan, mistä välimatkan ottaminen johtuu.
11. Eräänä päivänä se silti saattaa olla edessä – on aika antaa ystävän mennä. Ehkä ystävyys on käytännössä ollut ohi jo pitkään ja puuttuu vain päätös siirtää ystävä mielessä menneisyyden kansioon. Jos suhde ystävän kanssa on ollut yhtä antamista, ero voi olla helpotus.
12. Usein edessä on kuitenkin surutyö. –Pitkä ystävyyssuhde ei poikkea muista ihmissuhteista siinä, että se jättää loppuessaan suuren aukon ihmisen elämään. Tutkimuksistakin käy ilmi, että se voi olla yhtä rankkaa kuin seurustelusuhteen katkeaminen. Toisinaan luopumista helpottaisi, jos ystävykset voisivat keskustella asiasta vielä kerran. Erota tavallaan ystävinä. Vaikka tämä ei olisikaan mahdollista, jokainen voi tahollaan käydä asiaa läpi. On hyvä tehdä itselleen selväksi, mitä ystävyydelle tapahtui, ja jatkaa sen jälkeen elämäänsä takertumatta jo päättyneeseen ihmissuhteeseen.

Susanna Chazalmarin

I Tehtävä: Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

(30 / 100)

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

a. Vieraantuminen	1p
b. Surutyö	1p
c. Kompastuskivi	1p
d. Miesmaku	1p
e. Aukipuhuminen	1p

2. Miksi Mäkinen kiinnostui ystävydestä tutkimuskohteenaan? 5p

3. Mitkä syyt tekstin mukaan aiheuttavat ystävyuden päättymisen? 5p

4. Mikä aiheuttaa kirjoittajan mukaan ystävydessä luottamuksen menettämisen? 5p

5. ”- Ihan pikkujutuista en itsekään haluaisi lähteä toista kritisoimaan, mutta jos ystävä on tärkeä, yrittäisin puhua minua vaivaavasta asiassa.” Miksi Mäkinen antaa tällaisen neuvon? Oletko samaa mieltä? Perustele vastauksesi tekstin avulla. 5p

6. ”Eräänä päivänä se silti saattaa olla edessä – on aika antaa ystävänsä mennä.” Mitä Mäkinen tarkoittaa tällä ilmaisullaan? Kuinka vaikeaa neuvon noudattaminen voi hänen mukaansa olla? 5p

II Tehtävä:

(30 / 100)

Kirjoita suunnilleen 100 sanan mittainen oma kommenttisi tekstin väitteeseen:

”Erota tavallaan ystävinä.”

III Tehtävä:

(40 / 100)

Kirjoita suunnilleen 300 sanan essee. Valitse aiheeksi **toinen** näistä:

1. Parhaat ystäväni

2. Nyky-yhteiskunnassa haluamme kaiken hyvän itsellemme heti